Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS BESLUT (sjätte avdelningen)

den 24 september 2019*

”Begäran om förhandsavgörande – Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna – Rätt till ett effektivt domstolsskydd – Prejudikat – Skiljedomstol – Det är uppenbart att talan ska avvisas och att domstolen saknar behörighet – Artiklarna 53.2 och 94 i domstolens rättegångsregler”

I mål C-185/19,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Tribunalul Arbitral de lângă Asociafan ia de Arbitraj de lângă Baroul Cluj (skiljedomstol vid avdelningen för skiljeförfaranden hos advokatsamfundet i Cluj, Rumäninen), genom beslut av den 12 februari 2019, som inkom till domstolen den 25 februari 2019, i målet

KE

mot

LF,

meddelar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden C. Toader, samt domarna A. Rosas och M. Safjan (referent),

generaladvokat: G. Pitruzzella,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet enligt artikel 53.2 i domstolens rättegångsregler genom ett särskilt uppsatt beslut som är motiverat,

följande

Beslut

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 6.1 FEU, samt artiklarna 20 och 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan KE och LF, två advokater verksamma i Rumänien, angående tillåtligheten av de kommentarer som LF publicerat på sin facebook-sida, angående en artikel som KE offentliggjort.

* Rättegångsspråk: rumänska.

Rumänsk rätt

3 I artikel 30.6 i den rumänska konstitutionen föreskrivs följande:

”Yttrandefriheten får inte vara till förfång för värdighet, heder, privatliv eller rätten till anseende.”

4 I artikel 58 i civillagen, med rubriken ”Personliga rättigheter”, föreskrivs följande:

”(1) Var och en har rätt till liv, hälsa, fysisk och psykisk integritet, värdighet, anseende, respekt för privatlivet, samt jämförbara rättigheter som erkänns i lag.

(2) Dessa rättigheter kan inte överlåtas.”

5 I artikel 72 i civillagen, med rubriken ”Rätt till värdighet”, föreskrivs följande:

”(1) Var och en har rätt till respekt för sin värdighet.

(2) Varje form av skada på en persons heder och anseende, utan personens medgivande eller i strid med de begränsningar som föreskrivs i artikel 75, är förbjuden.”

6 I artikel 252 i civillagen, med rubriken ”Skydd för den enskilda människan”, föreskrivs följande:

”Var och en har rätt till skydd av de värden som är av grundläggande betydelse för varje människa, såsom liv, hälsa, fysisk och psykisk integritet, värdighet, privatliv, samvetsfrihet, samt vetenskapligt, konstnärligt, litterärt eller tekniskt skapande.”

7 I artikel 253 i civillagen, med rubriken ”Grunder för försvar”, föreskrivs följande:

”(1) En fysisk person vars icke ekonomiska rättigheter har åsidosatts eller äventyrats kan när som helst väcka talan med yrkande om

a) ett förbud mot att fullborda rättsstridiga ageranden, om sådana är nära förestående,

b) att överträdelsen ska upphöra och förbjudas för framtiden, för det fall att den består,

c) fastställelse av att de faktiska omständigheterna var rättsstridiga, för det fall att de olägenheter som de gett upphov till består.

(2) För det fall att icke ekonomiska rättigheter har äventyrats till följd av att en person har utövat sin yttrandefrihet, får domstolen, utan hinder av bestämmelserna i punkt 1, endast vidta de åtgärder som avses i punkt 1 b och c.

(3) En person vars icke ekonomiska rättigheter har äventyrats får dessutom begära att domstolen ska förplikta skadevållaren att vidta de åtgärder som domstolen anser vara nödvändiga för att återställa den rättighet som äventyrats, såsom

a) en skyldighet för skadevållaren att, på egen bekostnad, offentliggöra det rättsliga avgörandet,

b) varje åtgärd som är nödvändig för att få rättsstridigheten att upphöra eller för att ersätta den åsamkade skadan.

(4) Den skadelidande kan även begära skadestånd eller, i förekommande fall, ekonomisk ersättning för den skada, även om den inte är av ekonomisk art, som vederbörande har åsamkats, för det fall att den kan tillskrivas skadevållaren. I dessa fall begränsas rätten att väcka talan av den föreskrivna preskriptionsfristen.”

8 I artikel 6 i civilprocesslagen, med rubriken ”Rätt till en rättvis, skyndsam och förutsägbar rättegång”, anges följande:

”(1) Var och en har rätt att på ett skyndsamt och förutsägbart sätt få sin sak rättvist prövad av en oavhängig och opartisk domstol, som upprättats enligt lag. Domstolen är härvidlag skyldig att vidta samtliga åtgärder som är tillåtna enligt lag, samt säkerställa att förfarandet genomförs skyndsamt.

(2) Bestämmelserna i punkt 1 gäller i tillämpliga delar på ett verkställighetsförfarande.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

9 KE och LF är advokater och ledamöter av advokatsamfundet i Cluj (Rumäninen). Enligt KE publicerades den 22 februari 2018 i *Jurnalul Baroului Cluj* (*advokatsamfundet i Clujs tidning*), vilken ges ut av yrkesorganisationen för advokaterna i detta samfund, en artikel som han skrivit, med titeln ”Exercitarea dreptului la apărare prin declarații conținând afirmații necorespunzătoare adevărului în fața organelor judiciare” (Utövande av rätten till försvar vid de rättsliga instanserna med stöd av uppgifter som innehåller osanna påståenden).

10 KE har anfört att även om LF, som är chefredaktör för tidningen, inledningsvis inte hade några invändningar mot att publicera denna vetenskapliga artikel, gav han, efter det att den hade publicerats, emellertid uttryck för viss kritik – som KE anser var obefogad – vilken kulminerade i ett offentliggörande av ett inlägg på hans facebook-sida, vars innehåll inte framgår av beslutet om hänskjutande.

11 Enligt KE omfattas denna typ av uttalanden inte på något sätt av sådan kritik som skyddas av yttrandefriheten.

12 Den 28 januari 2019 väckte KE talan mot LF vid Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj (skiljedomstol vid avdelningen för skiljeförfaranden hos advokatsamfundet i Cluj, Rumäninen). KE har yrkat att skiljedomstolen ska

– fastställa att det offentliggörande som LF gjorde den 7 januari 2019 på sin facebook-sida var rättsstridigt, och

– i enlighet med artikel 253.3 a och b i civillagen, förplikta LF att offentliggöra avgörandet på sin facebook-sida och låta det kvarstå där under minst lika lång tid som det rättsstridiga offentliggörandet fanns där.

13 LF har yrkat att Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj (skiljedomstol vid avdelningen för skiljeförfaranden hos advokatsamfundet i Cluj, Rumäninen) ska begära ett förhandsavgörande från EU-domstolen.

14 Skiljedomstolen hyser tvivel dels beträffande de rumänska domstolarnas skyldighet att pröva samtliga yrkanden och samtliga grunder som parterna åberopat till stöd för sin talan, och därmed också yrkandet om att begära ett förhandsavgörande från EU-domstolen, dels en problematik angående tidigare prejudikats tvingande karaktär, eftersom skiljedomstolen är av uppfattningen att den inte kan lösa tvisten på ett sätt som avviker från relevant föregående rättspraxis, om den inte kan avgöra målet genom att tillämpa den aktuella lagstiftningen på ett sätt som är mer förenligt med dess ordalydelse.

15 Mot denna bakgrund beslutade Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj (skiljedomstol vid skiljedomsavdelningen hos advokatsamfundet i Cluj, Rumäninen) att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfråga till EU-domstolen:

”Ska bestämmelserna i [EU-fördraget], särskilt dess artikel 6.1, som anger att [Europeiska] unionen ska erkänna de rättigheter, friheter och principer som fastställs i [stadgan], som ska ha samma rättsliga värde som fördragen, och bestämmelserna i stadgan, särskilt dess artikel 20, som anger att alla människor är lika inför lagen och artikel 47, som anger att var och en har rätt att få sin sak prövad i en rättvis rättegång, tolkas så, att en nationell rumänsk domstol är skyldig att

– pröva samtliga yrkanden och samtliga grunder som sökandena åberopat till stöd för sin talan, genom att faktiskt pröva dem, varvid parterna har rätt att förvänta sig ett specifikt och uttryckligt resonemang vad gäller de grunder som varit väsentliga för att avgöra målet i fråga, och

– att iaktta den tvingande karaktären av ett prejudikat, när prejudikatet utgörs av ett lagakraftvunnet avgörande från samma domstol eller en annan nationell rumänsk domstol, i ett mål där den nationella domstol där målet är anhängiggjort har slagit fast att det är av relevans för målet att åberopa detta prejudikat och har funnit att målen uppvisar ’rättsliga likheter’, varvid denna tvingande karaktär innebär att en domstol som har konstaterat att sådana ’rättsliga likheter’ föreligger kan avgöra målet på ett sätt som avviker från prejudikatet endast för det fall att domstolen kan grunda sitt avvikande avgörande på en tolkning av lagen som är mer förenlig med dess ordalydelse?”

Huruvida begäran om förhandsavgörande kan tas upp till prövning och domstolens behörighet

16 I artikel 53.2 i domstolens rättegångsregler föreskrivs att domstolen, om det är uppenbart att den saknar behörighet att pröva ett mål eller om det är uppenbart att en begäran eller en ansökan inte kan tas upp till prövning, efter att ha hört generaladvokaten, när som helst får avgöra målet genom särskilt uppsatt beslut som är motiverat, utan vidare handläggning.

17 Denna bestämmelse ska tillämpas i förevarande mål.

18 I detta avseende ska det påpekas att det är uppenbart att begäran om förhandsavgörande inte kan tas upp till prövning med hänsyn till artikel 94 c i rättegångsreglerna, eftersom de omständigheter som framgår av begäran om förhandsavgörande inte gör det möjligt att fastställa att denna begäran kan tas upp till prövning med beaktande av villkoret att den ska härröra från en ”domstol” i den mening som avses i artikel 267 FEUF. Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj (skiljedomstol vid avdelningen för skiljeförfaranden hos advokatsamfundet i Cluj, Rumäninen) har nämligen inte anfört någon omständighet som visar att den är en sådan domstol.

19 Eftersom det inte framgår av den nationella lagstiftningen att talan måste väckas vid denna skiljedomstol för att avgöra tvisten i det nationella målet och att parterna inte kan vända sig till de ordinarie domstolarna, ankommer det på skiljedomstolen i fråga att ange skälen till varför det i förevarande fall var obligatoriskt att väcka talan vid den. Beslutet om hänskjutande innehåller inte heller någon hänvisning till de bestämmelser i civillagen som reglerar officiella skiljeförfaranden. Det kan följaktligen konstateras att det är uppenbart att denna begäran om förhandsavgörande inte kan tas upp till prövning.

20 Vad vidare gäller domstolens behörighet att tolka vissa bestämmelser i stadgan, ska det tilläggas att beslutet om hänskjutande, även om det skulle kunna tas upp till prövning, inte innehåller någon konkret uppgift som gör det möjligt att dra slutsatsen att saken i det nationella målet avser tolkningen eller tillämpningen av annan unionslagstiftning än den som förekommer i stadgan.

21 Tolkningsfrågan har nämligen ställts inom ramen för en tvist mellan två enskilda angående en begäran om fastställelse av att ett offentliggörande på en Facebook-sida är rättsstridigt. Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj (skiljedomstol vid avdelningen för skiljeförfaranden hos advokatsamfundet i Cluj, Rumäninen) önskar i detta sammanhang tillämpa artikel 6.1 FEU samt artiklarna 20 och 47 i stadgan för att bedöma vissa processuella skyldigheter.

22 Det framgår emellertid av artikel 51.1 i stadgan att dess bestämmelser riktar sig till medlemsstaterna endast när de tillämpar unionsrätten. Av domstolens fasta praxis följer nämligen att de grundläggande rättigheter som garanteras i unionens rättsordning är tillämpliga i samtliga fall som regleras av unionsrätten, men inte i andra fall (dom av den 26 februari 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, punkt 19, och beslut av den 11 januari 2017, Boudjellal, C-508/16, ej publicerat, EU:C:2017:6, punkt 17).

23 Under dessa omständigheter konstaterar domstolen, med stöd av artikel 53.2 i dess rättegångsregler, att det är uppenbart att den begäran om förhandsavgörande som Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj (skiljedomstol vid avdelningen för skiljeförfaranden hos advokatsamfundet i Cluj, Rumäninen) har framställt, genom beslut av den 12 februari 2019, inte kan tas upp till prövning och det är under alla omständigheter uppenbart att domstolen saknar behörighet att pröva denna begäran.

Rättegångskostnader

24 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (sjätte avdelningen) följande:

Det är uppenbart att den begäran om förhandsavgörande som Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj (skiljedomstol vid avdelningen för skiljeförfaranden hos advokatsamfundet i Cluj, Rumäninen) har framställt, genom beslut av den 12 februari 2019, inte kan tas upp till prövning och det är under alla omständigheter uppenbart att EU-domstolen saknar behörighet att pröva denna begäran.

Underskrifter